

XXVII. Puhtaanapitolaitos.

Puhtaanapitolaitoksen vuosikertomus toimintavuodelta 1928 oli seuraavan sisältöinen:

Puhtaanapitohallitukseen kuului vuonna 1928 rehtori M. Sergelius puheenjohtajana, toimittaja A. Aalto varapuheenjohtajana, professori H. Kyrklund ja rakennusmestari A. Malmi sekä itseoikeutettuna jäsenenä puhtaanapitolaitoksen johtaja E. Rosenbröijer. Sihteerinä toimi vanhempi oikeusneuvosmies K. Furuhielm.

Puhtaanapitohallitus kokoontui vuoden varrella 20 kertaa sekä tarkasti tuon tuostakin eri työmaat. Hallituksen pöytäkirjain pykäläluku oli 159. Diarion mukaan käsiteltiin 231 asiaa ja lähetettiin 52 kirjelmää.

Vuoden varrella käsitellyistä asioista ja niiden aiheuttamista toimenpiteistä mainittakoon seuraavat:

Hallitus teki ehdotuksen puhtaanapitolaitoksen oikeuttamisesta veloittaa kaupungin muita laitoksia puhtaanapitotoista sekä tämän yhteydessä puhtaanapitolaitoksen oikeuksien laajentamisesta alitilittäjänä. Vuoden varrella ei näitä ehdotuksia kuitenkaan lopullisesti ratkaistu.

Hallituksen käsiteltävänä oli sitäpaitsi kysymys kassa- ja tililaitoksen johtosäännön uudistamisesta, ehdotus kaupungin työntekijäin eläkesäännön muutoksesta sekä viranpitäjien palvelusehtosäännön muuttamisesta ja ehdotus uudeksi virkasäännöksi.

Hallituksen laatima Helsingin kaupungin puhtaanapitosääntöehdotus lähetettiin rahatoimikamarin asettaman komitean tarkastettavaksi. Puhtaanapitosääntöä ei kuitenkaan vuoden varrella lopullisesti vahvistettu.

Jotta puhtaanapitolaitos olisi tietoinen siitä, mitkä katuosat kuuluvat ja mitkä eivät kuulu laitoksen puhtaanapidettäviin, pyysi hallitus rahatoimikamaria laatimaan tarkan luettelon, josta ilmeni miten kaupungin vuokratonttien haltijain puhtaanapitovelvollisuus on vuokravälikirjojen mukaan järjestetty sekä että laitokselle rahatoimikamarista tiedoitettaisiin tonttien myynnistä ja samalla milloin myydyn tontin puhtaanapito siirtyy sen uudelle omistajalle.

Kysymys puhtaanapitolaitoksen pääaseman siirtämisestä Turuntieltä muualle oli vuoden varrella hallituksen käsiteltävänä. Laajahkossa lausunnossaan esitti hallitus rahatoimikamarille että Sörnäisten osakeyhtiön vuokraama alue olisi puhtaanapitolaitokselle erittäin sopiva. Tämä alue käsittää Verkkoasaaret sekä tehdaskorttelin n:o 272 vastapäätä näitä saaria. Lausunnossaan pyysi hallitus rahatoimikamaria ryhtymään toimenpiteisiin mainittujen maa-alueitten luovuttamiseksi puhtaanapitolaitokselle tai, jos tämä syystä tai toisesta osottautuisi mahdottomaksi, toisen tarkoituksenmukaisen alueen osottamiseksi laitosta varten. Tätä tärkeää kysymystä ei vuoden varrella kuitenkaan ratkaistu.

Työläisten palkkauskysymys oli vuoden varrella useita kertoja käsitelävänä.

Kaupungin puhtaanapito oli, kuten aikaisemminkin, jakautuneena katujen puhtaanapitoon sekä talojen ja makkien puhtaanapitoon. Työn järjestely oli jaettuna seuraavalle kahdeksalle osastolle: hallinto-osasto, joka käsitti konttorin ja tiliviraston; katujen puhtaanapito; talojen ja makkien puhtaanapito; Malmin kaatopaikka; hajotuskaivojen tyhjentäminen; varasto ja korjauspaja; autotalli; ja hevostalli.

Hallinto. Puhtaanapitolaitoksen johto oli uskottu johtajalle työpäällikön tai tarkastajan avustamana.

Sekä puhtaanapitohallituksen että puhtaanapitolaitoksenkin tilejä hoiti puhtaanapitolaitoksen tilivirasto. Sen kassavirastona oli rahatoimikonttori. Konttorihenkilökuntaan kuului kamreeri, joka toimi konttorin ja tiliviraston päällikkönä, kirjanpitäjä, kassanhoitajatar, 2 kirjuria, 2 koneenkirjottajaa ja ylimääräinen konttoriapulainen. Konttorissa palveli vahtimestari ja asia-poika. Kiinteistöjen puhtaanapidosta laadittujen ilmoitusten tarkkailua varten toimi kuormauspaikoilla 3 kirjuria, ja Malmin kaatopaikalla hoiti lannanmyyntiä toimitsija.

Konttorista lähetettiin vuoden kuluessa 902 kirjettä ja annettiin 8,038 laskua laitoksen suorittamista töistä sekä pidettiin asetustenmukaista kortti-järjestelmällistä tilastoa laitoksen työntekijöistä.

Katujen puhtaanapito. Katujen puhtaanapitotyöt olivat jaettuna seitsemään piiriin, ja valvoi niitä kussakin piirissä vastuunalainen työnjohtaja, jonka valvonnan alla työskenteli useampia työkuntia etumiehineen.

Työntekijäin lukumäärä osaston töissä selviää seuraavasta yhdistelmästä:

	Työntekijöitä kesätöissä.	keskimäärin viikossa talvitöissä.
Miehiä	103	251
Naisia	24	24
Autonkuljettajia	10	4
S:n urakalla	—	11
Ajomiehiä	5	5
Yksityisiä ajureita	5	5
S:n s:n urakalla	—	66
	<hr/>	<hr/>
Yhteensä	147	366

Kesäkuukausina osasto käytti 10 hevosta ja talvella 76; näistä oli ainoastaan 5 hevosta laitoksen omia. Koneellisia laitteita oli seuraavasti:

	Kesätöissä.	Talvitöissä.
Kasteluvaunuja	8	—
Kasteluautoja	7	—
Lumiauroja	—	45
Tiekarhuja	—	2
Kuljetusajoneuvoja	2	5
S:n urakalla	—	76
Lumensulatuskoneita	—	14
Kuljetusautoja	2	4
S:n urakalla	—	11
Purgatorrattaita	116	—
Lakaisukoneita	3	—

Kesätyöt. Kesällä koneellistutettiin katujen lakaisu osittain ottamalla käytäntöön kolme Karrier lakaisukonetta, joiden työteho oli arvaamattoman suuri. Tämä kone suoritti samalla sekä kastelun ja lakaisun että rikkain keräämisen, ja sitä hoitamaan tarvittiin vain yksi henkilö. Kun koneiden kuljettajat olivat saavuttaneet tarpeellisen taitavuuden koneen ohjaamisessa ja perehtyneet koneen toimintaan huomattiin, että lakaisukoneen suorittama työ vastaa kahden 10 työntekijää ja 2 hevosta käsittävän työryhmän työn.

Edellisenä vuonna käytäntöön otettua paikallislakaisujärjestelmää laajennettiin kesän kuluessa, ollen tämäkin toimenpide eräänlaista työn koneellistamista.

Kesäkausi vuonna 1928 oli melko sateinen, joten vedenmenekki edellisiin vuosiin verraten oli pienekkö. Kun kastelu-autot olivat varustetut imu-pumpulla, jonka avulla säiliö voidaan täyttää merivedellä, vähentyivät vedenkulutuksesta aiheutuneet kustannukset huomattavasti. Seuraavasta vuosien 1926—28 yleiskatsauksesta käy selville kastelemiseen käytetyt vesimäärät, jakautuneina meriveden ja vedenottoaikoista otetun veden kesken:

Vuosi.	Merivettä m ³ .	Vettä, vedenottoaikoista m ³ .
1926	900	71,452
1927	2,160	41,053
1928	14,318	10,948

Kesän kuluessa sulfiittilipeällä suoritettujen katujen ja teiden kastelujen tulokset olivat yhtä edulliset kuin edellisinä vuosina. Kaikkiaan kasteltiin 14,722 jm eli 88,640 m² tietä, johon käytettiin 51,958 kg haihdutettua lipeätä. Kustannukset nousivat 60—90 penniin m²:iä kohti.

Katujen ja teiden kastelemiseen käytettiin sitäpaitsi kalsiumkloriidi-liuosta. Kastelu tälläkin aineella on antanut paljon edullisemman tuloksen kuin vesikastelu. Ylimääräinen kastelu varsinaisen työajan jälkeen jätettiin kokonaan pois. Kloriidilla kasteltiin kaikkiaan 487,355 m², ja siihen kului 71,401 kg kalsiumkloriidia. Kustannukset nousivat n. 50 penniin m²:iä kohti.

Mainittakoon vielä, että kaksi kasteluautoa varustettiin pesu- ja huuhtelulaitteella. Kauppatorin huuhteluun toriajan jälkeen tarvittavaa työvoimaa on sen kautta päivittäin voitu vähentää kahdella miehellä.

Talvitoissa sovellettiin kuten edellisinäkin vuosina, ryhmäjärjestelmää. Lumen poistamiseen käytettiin hevosen vetämiä lumiauroja ja ajoneuvoja sekä autoja ja lumensulatuskoneita. Lumenkuljetuksen suorittivat suurimaksi osaksi yksityiset henkilöt vuokrahevosilla ja autoilla urakkatyönä. Kertomusvuonna laitos oli tilaisuudessa hankkimaan kaksi Tiekarhu-nimistä moottorilla käypää tiehöylää, joissa on terä sekä lumenhalkaisemista että jään höyläämistä varten. Kokeeksi pantiin tiehöylä työhön 3 km:n pituiselle Huopalahteen johtavalle tielle, jonka se tasoitti terällään halkaisten ja levittäen aurallaan lumen. Tämän työn se suoritti kolmessa kahdeksan tuntisessa päivässä. Samaa työtä suorittamaan käsin olisi tarvittu vähintään 40 työntekijää. Käytännössä Tiekarhu korvaa tehollaan yhtenä talvikautena hintansa.

Koska puhtaanapidettävä katuosa oli melkoisesti laajentunut, lisääntyi myöskin hiekan käyttö ja oli se vuonna 1928 3,290 m³.

Työtuntien lukumäärä katujen puhtaanapidossa näkyy allaolevasta taulukosta:

Työn laatu.	Henkilöpäivätöitä.		Hevospäivätöitä.		Autopäivätöitä.	
	T y ö t u n t e j a .					
	Norm. tuntia.	Yli-tuntia.	Norm. tuntia.	Yli-tuntia.	Norm. tuntia.	Yli-tuntia.
Lakaisu	195,593	1,213	15,728	90	5,813	—
Ruohonkittkeminen	604	—	—	—	—	—
Luutien sidonta	4,150	—	—	—	—	—
Lumenluonti y. m.	179,966	5,275	—	—	—	—
Lumenauraus	—	—	10,368	343	834	—
Lumenkuljetus	—	—	18,424	179	222	—
Lumensulatus	1,631	—	116	—	—	—
Lumenkaatopaikkojenhoito	14,109	243	—	—	—	—
Jäänhakkaus	6,436	273	—	—	—	—
Hiekoitus	773	107	9,415	349	1,619	—
Kastelu	3,814	28	950	14	7,160	—
Ristikkoalusmien tapu- lointi	5,642	—	—	—	—	—
Yhteensä	416,678	7,139	55,001	975	15,648	—

Sitäpaitsi kuljetettiin urakalla pois 17,784 kuormaa rikkoja ja 101,790 kuormaa lunta.

Osasto piti puhtaana 2,080,000 m²:n suuruisen pinta-alan. Korvauksena tästä työstä otettiin laitoksen liikekirjanpitoon kaupungin katujen y. m. puhtaanapidosta koituneita kustannuksia yhteensä 7,408,072: 66 markkaa, sekä yksityisten henkilöiden ja liikkeiden omistamiensa talojen katuosuuksien puhtaanapidosta suorittamat maksut kaikkiaan 1,666,435: 85 markkaa. Alempana annetaan tietoja töiden jakautumisesta eri paikkoihin sekä puhtaanapitolaitoksen tuloista puhtaanapidettyä neliometriä kohden yllämainittuihin liikekirjoihin vietyjen määrien perusteella.

	Puhdis- tettu pinta-ala, m ² .	Tuloja m ² :ltä, penniä.		
		lakaisusta, kastelusta, y. m.	lumitöistä, kuljetuksista, y. m.	Kaik- kiaan.
Kaupungille kuuluva puhtaanapito:				
katujen, torien ja aukeiden paikkain rantojen ja laitureiden	1,292,000	134	194	328
Käivopuiston lehtokäytävään	196,000	350	451	801
VI kaupunginosan	13,000	214	262	476
It. ja Länt. Viertoteiden	12,000	230	299	529
teiden	177,000	240	327	567
Yksityisiin taloihin kuuluvain katu- osuuksien puhtaanapito	115,000	213	200	413
	275,000	226	327	¹⁾ 553
Kaiken kaikkiaan	2,080,000	181	248	429

Talojen ja makkien puhtaanapito. Kaupunki oli talojen ja makkien puhtaanapitoon nähden jaettuna kolmeen piiriin. Jokaisessa piirissä toimi vastuunalainen työnjohtaja, jonka valvonnan alla jätteen kuljetus, kuormausta ja purkaus toimitettiin. Jokaiseen piiriin oli sijoitettu kuormausta paikka, jossa useat n. s. vaunumiehet avustivat ajomiestä jätteen kuormaamisessa rauta-

¹⁾ Laitoksen voittoa kysymyksessä olevista töistä, 146,916: 60 markkaa, ei ole laskettu mukaan.

tievaunuihin. Kuormauspaikat sijaitsivat Katajanokalla, Ruoholahdessa ja Sörnäisten rantatiellä. Apulaistyönjohtaja tarkisti kuormat kuormauspaikalla.

Työntekijäin lukumäärä viikottain oli seuraava: 16 ajomiestä, 23 yksityistä ajuria, 19 autonajajaa, apuri, 11 vaunumiestä ja 12 siivoojatarta. Sitäpaitsi oli laitoksen käytettävänä 39 hevosta, joista 16 oli sen omia sekä 20 autoa, 39 rekeä ja 39 rattaat.

Työt osastolla oli kertomusvuonna järjestetty pääasiallisesti noudattamalla aikaisemmin käytettyjä menettelytapoja. Käytännössä olevat vanha-aikaiset rikkalaatikat ja niiden puhtaanapidon kannalta katsoen usein epäedullinen sijoitus tekivät kalliimmaksi ja vaikeuttivat suuressa määrin yhä edelleen tyhjennystöitä. Sen johdosta, että kaupunginvaltuusto myönsi laitokselle 180,000 markan suuruisen määrän erikoisauton ja erinäisten siirrettävien rikkasäiliöiden ostoa varten, tehtiin vuoden lopussa kokeiluja käytämällä mainittuja säiliöitä jätteiden keräämisessä kiinteistöistä ja kuljettamalla jätteet erikoisautolla kuormauspaikalle. Nämä kokeilut onnistuivat, kuten oli arvattu, hyvin, joten laitoksen aikomuksena on vähitellen siirtyä tähän uuteen rikkasäiliöiden tyhjentämisyjärjestelmään.

Koska laitoksen käytettävissä olevat lastauspaikat yhä edelleen olivat väliaikaisia, ei rautatievaunuihin toimitettavia purkaus- ja kuormaustöitä voitu järjestää järkipäisemmälle kannalle kuin tähän mennessä.

Kuten edellisinäkin vuosina laadittiin eri kuormauspaikoilla viikottain kirjalliset ilmoitukset tuotujen ja sieltä Malmille tai muualle lähetettyjen erilaatuisten jätteiden kuormien lukumäärästä. Tarkastaja tarkisti ilmoitukset, joista yhteenveto annetaan alempana:

Jätteet.	Kuormauspaikalta lähetetyt kuormat.			Yhteensä.	Siitä lähetettiin Malmin kaatopaikalle.
	Ruoholahti.	Katajanokka.	Sörnäinen.		
Rikkoja	—	762	105	867	867
Latriinia	4,127	1,610	5,811	11,548	11,239
Sekalantaa	20,244	14,633	8,245	43,122	41,680
Hevoslantaa	2,089	793	135	3,017	72
Hajotuskaivojätteitä	7,342	7,516	3,022	17,680	12,940
Keittiöjätteitä	732	2,459	1,373	4,564	4,564
Tuhkaa	167	531	311	1,009	—
Rakennuspaikkajätteitä ..	1,123	5,113	599	6,835	—
Yhteensä	35,824	33,417	19,601	88,842	71,362

Kaupungista lähetettiin seuraava määrä vaunulasteja lantaa suoraan allamainituille asemille:

	Hevoslantaa.	Rikkoja ja sekalantaa.	Jätteitä hajotuskaivoista.	Yhteensä.		Hevoslantaa.	Rikkoja ja sekalantaa.	Jätteitä hajotuskaivoista.	Yhteensä.
Espoo	2	24	—	26	Korso	—	2	—	2
Kauniainen....	34	2	—	36	Leppävaara ..	3	19	—	22
Huopalahti....	4	4	—	8	Malmi	19	28	—	47
Jorvas	14	17	—	31	Masala	12	26	—	38
Kauklahti	5	89	2	96	Oulunkylä	1	36	—	37
Kerava	3	—	—	3	Pukinmäki	4	12	—	16
Kilo	5	7	—	12	Tikkurila	2	6	—	8
Kirkkonummi .	4	5	—	9					
					Yhteensä	112	277	2	391

Hajoituskaivojen tyhjentäminen oli vuoden varrella annettu urakalla kahdelle yksityiselle autonomistajalle. Puhtaanapitolaitos oli kertomusvuonna hankkinut erikoisauton kaivojen tyhjentämistä varten, n. k. Fäkalie-auton, jonka käyttäminen huomattavasti vähensi kustannuksia.

Urakoitsijat toimittivat 1,053 kaivon tyhjennyksen, joista 95 oli korjattava ja senvuoksi tyhjennettävä perinpohjin. Sitäpaitsi tyhjennettiin 286 sade- ja likakaivoa. Työn suoritti 12 miestä ja kuljetukseen käytettiin paitsi mainittua Fäkalie-autoa 4 kuorma-autoa. Vuoden varrella pidettiin puhtaana kaikkiaan 1,779 taloa, 27 yleistä käymälää ja 39 pisuaaria. Työtuntien lukumäärä ilmenee seuraavista luvuista:

Työn laatu.	Henkilöpäivätöitä.		Hevospäivätöitä.			Autopäivätöitä.	
	T y ö t u n t e j a .						
	Norm. tuntia.	Yli-tuntia.	Norm. tuntia.	Yli-tuntia.	Urakka-työ.	Norm. tuntia.	Urakka-työ.
Talojen ja makkien puhtaanapito	28,950	218	91,322	64	2,263	6,989	21,288
Yleisten käymäläin puhtaanapito	28,724	—	2,392	—	—	1,639	—
Hajoituskaivojen tyhjennys	27,134	—	—	—	—	—	9,384
Yhteensä	84,808	218	93,714	64	2,263	30,672	8,628

Malmin kaatopaikka. Toiminta oli suunnilleen sama kuin edellisenä vuonna. 29 miestä ja 4 naista työskenteli siellä 1 työnjohtajan valvonnan alla. Työtuntien lukumäärä oli 51,240, niistä 43,696 henkilöpäivätöitä, 138 hevospäivätöitä ja 7,406 urakkatöitä.

Varasto oli tammikuun 1 p:nä arvioitu 416,733: 31 markaksi, vuoden varrella tehtiin ostoja 321,761: 05 markalla ja käytettiin eri tavaroita 433,248: 75 markalla, joten varasto joulukuun 31 p:nä arvioitiin 305,245: 61 markaksi. Henkilökuntaan kuului varastonhoitaja, kirjuri ja varastomies.

Korjauspaja. Korjaustöitä suoritettiin runsaasti ja niitä johti korjauspajan työnjohtaja. Työläisten lukumäärä oli keskimäärin 24 viikossa ja työtuntien lukumäärä oli yhteensä 55,070, niistä 39,639 normaalituntia ja 15,431 urakkatöitä.

Autotalli. Kesän kuluessa sisustettiin osa entisestä hevostallista autotalliksi 21 autolle. Laitoksen käytettävänä oli näin ollen kolme eri autotallia, joihin voidaan sijoittaa kaikkiaan 40 autoa.

Vuoden varrella oli laitoksen palveluksessa 25 vakinaista ja 7 tilapäistä autonkuljettajaa, joiden lisäksi autotallissa työskenteli 5 monttööriä ja 2 apumiestä. Erityiselle työnjohtajalle oli uskottu lähin johto autotallissa. Laitoksen käytettävänä oli 14 Ford ja 5 Chevrolet kuorma-autoa, 4 Berliet, 1 De Dion Bouton ja 2 Selden kasteluautoa, 3 Karrier lakaisukonetta, 1 Fäkalie auto hajoituskaivojen tyhjentämistä varten, 2 Tiekarhu lumiauraa ja jäähöylää sekä 1 Pontiac henkilöauto.

Kuorma-autoja käytettiin seuraavat tuntimäärät allamainittuihin tarkoituksiin:

Keittiöjätteitä	3,052	Hiekkaa	1,619
Hajotuskaivojätteitä	4,984	Sulfittiliipeää ja kalsiumkloridia ..	287
Katurikkoja	1,492	Koksia ja halkoja	119
Muita jätteitä	26,864	Lunta	222
Lutia	376		
		Yhteensä	39,015

Kasteluautoja käytettiin 6,873 tuntia, lakaisukoneita 3,945 tuntia, tiekarhuja 834 tuntia ja hajotuskaivojen tyhjennysautoa 388 tuntia, joten kaikkien autojen työtuntien lukumäärä oli yhteensä 51,055 tuntia.

Eri autojen kuljetukseen käytettiin seuraavat määrät:

	Kuorma- autoja.	Kastelu- autoja.	Lakaisu- koneita.	Tie- karhuja.	Kaivojen tyhjen- nysautoja.	Yhteensä.
Bensiiniä	1 48,160	9,600	5,820	395	855	64,830
Öljyä	» 2,078.5	323.5	196	129	36	2,763
Paloöljyä	» 270	100	70	2,929	10	3,379
Puuvillajätteitä	kg 46	39	15.5	4.5	2	107
Rasvaa	» 23	29	14	2	3.5	71.5

Hevostalli. Tallihenkilökuntaan kuului 3 miestä, 1 työnjohtajan valvonnalaisena ja sitäpaitsi yövahti. Heidän yhteenlasketut työtuntinsa nousivat 9,328:aan. Vuoden alussa oli hevosia 32 ja vuoden varrella tapettiin 8 vanhuuden tai sairauden takia, joten vuoden lopulla oli jäljellä 24 hevosta. Hevosten ruokkimiseen käytettiin 92,469 kg heiniä ja 38,172 kg kauroja. Hevosten sairaspäivien lukumäärä oli kaikkiaan 124; lääkkeitä ja sairas-tarpeita ostettiin 1,589: 95 markalla. Hevosia käytettiin ajoon kaikkiaan 58,452 tuntia, kuten allaolevista numeroista lähemmin ilmenee:

Työn laatu.	Normaali- tuntia.	Työtuntia.	
		Yh- tuntia.	Yh- teensä.
Katujen puhtaanapito	14,723	1,151	15,874
Talojen ja makkien puhtaanapito	41,402	349	41,751
Kuljetuksia:			
Varastoa varten	78	—	78
Korjauspajaa varten	172	—	172
Hevostallia varten	174	13	187
Raatojen kuljetus	327	12	339
Sekalaisia	51	—	51
	Yhteensä	56,927	1,525
			58,452

Vuoden kuluessa kuljetettiin ja kaivettiin maahan 273 eläimenraatoa ja 6 kuormaa pilaantunutta lihaa.

Työntekijäin edut. Vuoden varrella maksettiin 109 työntekijälle palkkaa 11,643 tunnista, joina he sairauden takia olivat poissa työstä, sekä hautaus-apua 5 puhtaanapitotyöläisen kuolinpesälle.

Kesälomaa nautti kaikkiaan 347 työläistä, niistä 119 18 päivää, 140 12 päivää, 46 7 päivää ja 42 4 päivää vastaten yhteensä 33,130 työtuntia.

Vuoden aikana sattui 9 tapaturmaa, joista maksettiin asetuksenmukainen korvaus.

Hallituksen päätöksen mukaan annettiin työntekijäin käytettäväksi työpuseroita, nahkakintaita, esiliinoja ja sadetakkeja.

Menot ja tulot. Puhtaanapitolaitoksen liikelininpäätös per joulukuun 31 p:nä 1928 osoitti seuraavat loppusummat:

Menoja.		Tuloja.	
<i>Katujen puhtaanapito.</i>		<i>Katujen puhtaanapito.</i>	
	Smk.		Smk.
Työnjohto	366,305: —	Korvausta välikirjan muk.	
Lakaisu	2,566,835: 55	yksityisten katuosuuksien	
Lumityöt	3,375,209: 63	puhtaanapidosta	1,666,435: 85
Hiekotus	380,218: 36	Kaupunkia veloitettu:	
Kastelu	405,905: 90	Katujen, torien ja avo-	
Toripöytien ja kanantappo-		naisten paikkain puhtaa-	
laitteen kuljetus ja kun-		napidosta	4,220,846: 53
nossapito	14,515: 23	Satamain ja laiturien puh-	
Tavaralavojen pystyttämi-		taanapidosta	1,518,399: 16
nen	50,654: 80	Kaivopuiston puhtaanapi-	
Työkoneiden ja ajoneuvojen		dosta	61,861: 70
kunnossapito	175,968: 10	VI:n kaup. os. teiden puh-	
Työkojujen, hiekkavajojen		taanapidosta	63,444: 60
ja laatikoiden kunnossa-		Viertoteiden puhtaanapi-	
pito	133,906: 55	dosta	1,003,073: 76
Vahtien palkkaaminen	63,336: 70	Teiden puhtaanapidosta	475,276: 88
Työkalut ja korjaukset	43,951: 80	Toripöytien ja kanantap-	
Sähkövalaistus	3,010: 35	polaitteen kuljetuksesta	14,515: 23
Sekalaiset menot	15,119: 55	Tavaralavojen pystyttä-	
Maanvuokrat	68,900: —	misestä	50,654: 80
Vuokrat	25,000: —		
Kuluja	255,377: —		
Malmin kaatopaikka	359,124: 70		
Työntekijäin erinäiset edut	343,672: —		
Poisto	280,580: 69		
V:n 1928 voitto	146,916: 60		
Yhteensä	9,074,508: 51	Yhteensä	9,074,508: 51
<i>Makkien puhtaanapito.</i>		<i>Makkien puhtaanapito.</i>	
Työnjohto	253,184: —	Korvausta välikirjan mu-	
Yleisiä työmenoja	3,467,634: 66	kaan yksityisten omista-	
Puhdistus- ja desinfioimis-		mien talojen puhtaanapi-	
aineita	30,050: 85	dosta	4,708,983: —
Yleisten mukavuuslaitosten		Tuloja kloseteista	57,520: 30
kunnossapito	113,965: 75	Kengitys	1,961: —
Lannankuljetusajoneuvojen		Eläinraatojen kuljetus	5,480: —
kunnossapito	179,980: 60	Lannan myynti	334,598: —
Työvajain kunnossapito	22,988: 95	Ylimääräisiä tuloja	117,308: 35
Työvälineet ja korjaukset	33,954: 75	Peltiastioiden myynti	18,540: —
Sähkövalo	5,000: —	Kaupunkia veloitettu:	
Sekalaiset menot	24,987: 25	Yleisten käymälän puh-	
Maanvuokrat	28,400: —	taanapidosta	880,932: 27
Vuokrat	35,000: —	Eläinraatojen kuljetuk-	
Kuluja	255,377: —	sesta	3,552: 64
Malmin kaatopaikka	1,312,262: 85		
Työntekijäin erinäiset edut	171,836: —		
Poisto	135,276: 05		
V:n 1928 voitto	58,976: 85		
Yhteensä	6,128,875: 56	Yhteensä	6,128,875: 56
<i>Kaiken kaikkiaan</i>	<i>15,203,384: 07</i>	<i>Kaiken kaikkiaan</i>	<i>15,203,384: 07</i>

Työläisille maksettiin palkkoina yhteensä 8,989,512: 50 markkaa, mitkä menot edelläolevassa yhdistelmässä on jaettu eri menoerille.

Varat. Joulukuun 31 p:nä 1927 puhtaanapitolaitoksen kalusto oli viety kirjoihin 1,563,791: 53 markan arvoisena ja sen kiinteistöt 1,904,999: 18 markan arvoisina. Vuoden aikana ostettiin kalustoa 1,883,513: 70 markalla ja kiinteistöjen arvo lisääntyi 170,237: 60 markalla. Sittenkun tulen vahingoittaman tavaran ja myydyn, Mechelininkadun varrella olevan vajan arvo, sekä 10 % kalustojen arvosta ja 4 % kiinteistöjen arvosta vuoden lopulla oli poistettu, siirrettiin 4,855,852: 77 markkaa säästönä vuoteen 1929.